

บทที่ 5 บริษัทข้ามชาติ

1. ความนำ

บริษัทข้ามชาติเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภาคเอกชนที่ไปลงทุนในต่างประเทศไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะที่เป็นเจ้าของบริษัทสูงโดยสมบูรณ์ (wholly-owned subsidiary) โดยการซื้อบริษัทในท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมมาดำเนินการต่อหรือโดยการบุกเบิกกิจการขึ้นใหม่หรืออาจเป็นไปในลักษณะของบริษัทร่วมทุน (Joint venture) ก็ตาม วิสาหกิจเหล่านี้ย่อมจะมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศกำลังพัฒนาไม่นักก็น้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าประเทศกำลังพัฒนานั้น ๆ จะมีความสามารถและอำนาจในการต่อรองกับประเทศที่จะได้รับจากบริษัทด้วยชาติ ตลอดจนรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนา ก็ควรมีการวางแผนการสร้างมาตรการและนโยบายต่าง ๆ สำหรับรองรับการเข้ามาด้วยกิจกรรมของบริษัทข้ามชาติเพื่อที่จะไม่เกิดการเสียเปรียบหรือถูกครอบงำโดยบริษัทข้ามชาติบางราย สำหรับประเทศไทยที่คาดว่าจะได้รับก็คือก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยังเป็นผลที่เกิดจากการลงทุนของบริษัทด้วยชาติที่นำทั้งเงินทุนและเทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิต การสร้างงาน การจ้างงาน ฯลฯ

2. คำจำกัดความและการเรียกชื่อ

บริษัทข้ามชาติ มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีก ได้แก่วิสาหกิจระหว่างชาติ บริษัทนานาชาติ ฯลฯ และชื่อของบริษัทข้ามชาติในภาษาอังกฤษก็มีหลากหลาย เช่นกัน อาทิ

Multinational Company หมายถึง บริษัทที่ดำเนินกิจการที่สำคัญของบริษัท "ไม่กว่าจะเป็นหัตถศึกษากรรมหรือการให้บริการมากกว่าสองประเทศขึ้นไป"

Multinational Corporations เป็นการดำเนินกิจการของบรรษัทข้ามชาติในหลาย ๆ ประเทศโดยไม่ได้มุ่งหวังว่าจะได้กำไรสูงสุดในหน่วยผลิตใดหน่วยผลิตหนึ่งที่ตั้งอยู่ในแต่ละประเทศ แต่ มุ่งหวังที่จะได้กำไรสูงสุดจากกลุ่มบริษัททั้งหมด²

Multinational Enterprise เป็นบริษัทที่บริหารควบคุมและเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (ทั้ง หมวดหรือบางส่วน) ที่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่า 1 ประเทศขึ้นไป โดยผ่านการเข้าร่วมในการผลิตระหว่างประเทศหรือการผลิตข้ามพรมแดนโดยการผ่านการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ³

บรรษัทข้ามชาติจะมีถิ่นกำเนิดและสำนักงานอยู่ในเมืองแม่ของตนก่อน โดยได้ประกอบธุรกิจและการค้าขนาดใหญ่ และต่อมาภายหลังได้ขยายกิจการออกไปเปิดดำเนินกิจการสาขาที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับรูปแบบของบรรษัทข้ามชาติที่ออกไปดำเนินกิจการอยู่ในต่างประเทศก็จะแตกต่างกัน กล่าวคือ บางบริษัทจะนำเงินทุนของตนเข้าไปลงทุนทั้งหมด บางบริษัทจะเข้าไปร่วมลงทุนกับเจ้าของเงินทุนในประเทศนั้น และบรรษัทข้ามชาติบางรายก็ไม่ได้เป็นของชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งในเรื่องของรูปแบบและคำจำกัดความของบรรษัทข้ามชาตินี้ นอกจากที่จะมีการเรียกชื่อและให้ความหมายไว้ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ศาสตราจารย์วิชาร์ด robinson แห่งมหาวิทยาลัย ska ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดแบ่งบรรษัทข้ามชาติออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ⁴

1) International Corporation เป็นบรรษัทข้ามชาติที่รวมเอกสารดำเนินงานทุกด้าน นับตั้งแต่การวางแผนนโยบายจนถึงการบริหารงานไว้ที่จุดศูนย์กลางแห่งเดียว คือ ที่สำนักงานใหญ่ในเมืองแม่ โดยทางสำนักงานใหญ่จะตั้งเป็นหน่วยงานขึ้นต่างหาก ทำหน้าที่บริหารและควบคุม วิสาหกิจในต่างประเทศโดยเฉพาะ นโยบายหลักของบรรษัทข้ามชาตินี้มุ่งหาตลาดต่างประเทศ ด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการนำเงินเข้าไปลงทุนทำการผลิตและการจำหน่ายโดยตรงด้วยตนเอง ทัพยากรสำคัญ ๆ อาทิ เช่น เครื่องจักร วัสดุต่างๆ และเจ้าหน้าที่บริหารงานระดับสูงจำนวนมาก จากเมืองแม่ เรยก็ได้ว่า ส่วนใหญ่ของบรรษัทข้ามชาติประเทศไทย ยังมีลักษณะแสดงให้รู้เชิงชาติที่เป็นแหล่งกำเนิดได้ชัดเจนว่าเป็นของประเทศไทย เช่น เป็นบริษัทของสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ หรือญี่ปุ่น เป็นต้น

2) Multinational Corporation คือ บริษัทที่เข้าไปตั้งกิจการสาขาดำเนินการในต่างประเทศ โดยที่โครงสร้างและนโยบายของสาขาเหมือนกับสำนักงานในเมืองแม่ทุกประการ แต่ ทรัพยากรทุกชนิดที่ใช้ ตลอดจนการวิเคราะห์และค้นคว้าเกี่ยวกับด้านการผลิตต่าง ๆ สามารถทำ

ได้โดยส่วนมากโดยไม่คำนึงถึงประเทศแม่ อย่างไรก็ต้องมีความเป็นเจ้าของและอำนาจการบริหารงานของบรรษัทข้ามชาติในประเทศไทยยังเป็นของสำนักงานใหญ่ในเมืองแม่ทุกประการ

3) **วิสาหกิจในรูป Transnation** คือบรรษัทข้ามชาติในรูปของ Multinational ในข้อ 2) แห่งว่ากรรมสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของบริษัทประเภทนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลชาติต่าง ๆ ไม่ต้องเจริญรอยตามการดำเนินงานของสำนักงานใหญ่ในเมืองแม่

4) **วิสาหกิจในรูป Supranational** เป็นวิสาหกิจในรูปของ Transnational คือ ไม่เป็นของชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ แต่การก่อตั้งขึ้นทำโดยข้อตกลงระหว่างประเทศ และดำเนินการจดทะเบียนกับสถาบันหรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยทางวิสาหกิจจะต้องจ่ายค่าบริการสำหรับการให้คำปรึกษา แนะนำ และค่าป่วยการต่าง ๆ ให้กับทางสถาบัน

จากความหมายของบรรษัทข้ามชาติที่กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บรรษัทข้ามชาติเป็นวิสาหกิจระหว่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจการผลิตและการค้าในระดับโลก โดยที่อยู่ติดตลาดโลกหรือส่วนใหญ่ของตลาดโลกเป็นตลาดการค้าของตน แต่ในการดำเนินกิจการของบรรษัทข้ามชาติส่วนใหญ่ต้องกระทำการอย่างระมัดระวังไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนนโยบายหรือการตัดสินใจในการดำเนินการที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน ทั้งนี้เนื่องจากบรรษัทข้ามชาติเหล่านี้เข้าไปตั้งอยู่ในประเทศต่าง ๆ ซึ่งแต่ละประเทศมีนโยบายที่แตกต่างกัน รวมทั้งยังมีความแตกต่างกันทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เศรษฐกิจและสังคมหลากหลาย

3. กำเนิดของบรรษัทข้ามชาติ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 การค้าของโลกฟื้นตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและมีปัญหาขัดแย้งที่สำคัญเกิดขึ้น คือ ปัญหาที่ว่าควรจะปล่อยให้การค้าของโลก หรือการค้าระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างเสรี หรือจะให้แต่ละประเทศทำการคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาระบายนอกและสามารถและทำการค้าภายในประเทศของตน ซึ่งในที่สุดส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นคล้ายตามกันว่าควรปล่อยให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปอย่างเสรี อย่างไรก็ตาม เห็นที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศส่วนใหญ่จะอ้างว่าตนมีนโยบายการค้าเสรี แต่ตามความเป็นจริงแล้วประเทศที่กล่าวเช่นนั้นทุกประเทศต่างก็สร้างขواกหนามกีดกันหรือป้องกันเศรษฐกิจภายในของตนอยู่ดี เช่น การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโดยด้วยการนำเข้า เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเห็นได้ชัดจากประเทศที่เรียกตัวเองว่าประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรม 10 ประเทศ นอกจากนั้น บทบาททาง

การเมืองระหว่างประเทศยังเข้ามาแทรกแซงอยู่ในเรื่องการค้าระหว่างประเทศอย่างแยกกันไม่ออก ดังนั้น การค้าเสรีระหว่างประเทศที่แท้จริงจึงหาได้ยาก แต่ละประเทศต่างก็พยายามรักษาผลประโยชน์ของตนทั้งสิ้น การที่ประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมมือกันทางการค้าและพัฒนาการค้าระหว่างประเทศโดย UNCTAD⁵ (United Nations Conference on Trade and Development) ทำหน้าที่ให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการค้ากันได้อย่างสะดวกปราศจากข้อกำหนดหรือกำแพงภาษี และข้อกีดกันต่าง ๆ นั้น ในทางปฏิบัติหากำหนดให้กับตนในทางการค้าไม่

ในขณะที่การค้าระหว่างประเทศ hacca ความเสี่ยงอย่างแท้จริงไม่ได้ วิสาหกิจใหญ่ ๆ ในประเทศที่มีความเจริญทางอุตสาหกรรมก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมากทุกปี วิสาหกิจเหล่านี้จะเห็นด้วยอย่างที่คุณ ๆ นูกัน เช่น บริษัทคอลเกตปาล์มโอลีฟ, ซิงเกอร์, ไอ.บี.เอ็ม., ไอ.ที.ที., พิลลิปส์, ไบเออร์ และคันล็อป เป็นต้น นอกจากจะผลิตสินค้าขึ้นขายในประเทศกำเนิดของตนเองแล้ว ยังส่งออกไปจำหน่ายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในขณะเดียวกัน บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้ก็ต้องหาสู่ทางหลบหลีกอุปสรรคจากเรื่องความไม่สงบในทางการค้าของตน ประกอบกับเหตุผลที่ว่าในสมัยนี้เทคโนโลยีทางด้านต่างๆ ได้เจริญรุดหน้าไปอย่างมาก เทคนิคการผลิต สูงขึ้น การคมนาคมและขนส่งสะดวก การบริหารงานหรือการควบคุมสิ่งการถึงแม้จะอยู่กันคนละชีก โลกก็สามารถทำได้อย่างง่ายดาย

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้บริษัทใหญ่ ๆ ที่ทำการผลิตสินค้าได้มี วิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปในทางเจริญเติบโต ซึ่งพอจะลำดับได้ดังนี้

ระยะแรก เป็นระยะที่แสวงหาตลาดจำหน่ายสินค้าในต่างประเทศ ระยะนี้บริษัทผู้ผลิตส่งสินค้าที่ผลิตออกมาราได้ไปจำหน่ายในประเทศต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยตั้งให้บริษัทใต้บริษัทหนึ่งในแต่ละประเทศ เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าของตน

ระยะที่สอง การส่งสินค้าไปขายในตลาดต่างประเทศ ได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นอย่างไม่นหยดยั้ง และมีสู่ทางที่จะเพิ่มปริมาณขายได้เรื่อย ๆ ยอดการขายในบางประเทศสูงมาก และมีสภาพแวดล้อมดี ทางบริษัทในเมืองแม่จีดขับขยายตัวอย่างมากตามตัวตั้งระบบการค้าด้วยตนเอง หรือตั้งเป็นบริษัทจำหน่ายด้วยตนเอง

ระยะที่สาม ยอดขายมีปริมาณมากพอ คุ้มกับการลงทุน และมีสู่ทางที่จะเป็นสะพานขยายตลาดไปยังประเทศใกล้เคียงอื่น ๆ ทางบริษัทในเมืองแม่จีดดำเนินการนำเงินเข้ามาลงทุนด้วยตนเอง หรือร่วมทุนกับนายทุนของประเทศนั้น ๆ หรือนายทุนชาติอื่นตั้งโรงงานอุตสาหกรรมโดยอาจจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสั่งชิ้นส่วนเข้ามาประกอบเป็นสินค้าสำเร็จลูป

หรือในงานอุตสาหกรรมที่ทำการผลิตทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งก็หมายความว่า ระยะที่สามนี้ เป็นระยะที่ผู้คนดาดิวยาการรวมเข้ามาย่างงานผลิตและการจำหน่ายามารถกันได้อย่างสมบูรณ์แบบ และบรรจัดข้ามชาติที่จะกล่าวถึงต่อไปก็คือ บริษัทที่มีกิจการสมบูรณ์แบบดังที่กล่าวมาในระยะที่สามนี้

การนำเงินเข้าไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงมาก และก็ต้องเสียภัยมากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อกิจกรรมนี้ต้องผ่านทางการเมืองขั้นในประเทศที่เข้าไปลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้แก่ ประเทศที่กำลังพัฒนาเศรษฐกิจอยู่อย่างมากมาย เช่นที่อาฟริกา อเมริกากลาง และอเมริกาใต้ แต่อย่างไรก็ถึงแม้ว่าจะต้องลงทุนและต้องเสียอย่างมาก แต่ผลกระทบก็ยอมทั้งนี้ ก็เพราจะทำให้หรือลดตอบแทนจากการลงทุนมีอัตราสูง คุ้มกันกับการที่จะเสียเป็นอย่างยิ่ง และเนื่องสืบถึงการเข้าไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ ก็เพื่อที่จะปักป้องตลาด การค้าของตนไม่ให้สูญหายไปนั่นเอง

สำหรับการลงทุนของบรรจัดข้ามชาติในธุรกิจประเภทต่าง ๆ นั้นปัจจุบันนี้มีลักษณะที่เปลี่ยนไปจากแต่ก่อนมาก กล่าวคือ แต่เดิมบรรจัดข้ามชาติมักให้ความสนใจต่อการลงทุนจำนวนมหาศาล อาทิเช่น การลงทุนในกิจกรรมไฟฟ้า เมืองแร่ ฯลฯ แต่ขณะนี้บรรจัดข้ามชาติได้หันมาให้ความสนใจกับอุตสาหกรรมการผลิตที่ใช้เทคนิคและวิทยาการชั้นสูง ดังจะเห็นได้จากตัวเลขเบรียบเทียบการลงทุนในต่างประเทศของชาวอเมริกัน กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2440 ร้อยละ 59 ของเงินที่นำไปลงทุน เป็นการลงทุนทางด้านเกษตรกรรมเมืองแร่ และกิจกรรมไฟฟ้า แต่ในปี พ.ศ. 2512 การลงทุนในด้านดังกล่าวข้างต้นเหลือเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น ซึ่งตรงข้ามกับการลงทุนของกิจการอุตสาหกรรมในช่วงเวลาเดียวกันได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 40 ของเงินลงทุนในต่างประเทศทั้งหมด

4. บทบาทของบรรจัดข้ามชาติที่มีต่อประเทศไทยกำลังพัฒนา

ประเทศไทยกำลังพัฒนาส่วนมากมีพื้นฐานทางด้านเกษตรกรรมด้านเดียว จึงได้มีการเร่งรัดให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่อุตสาหกรรม เพื่อเป็นการเสริมสร้างจากสินค้าเกษตรกรรมซึ่งมีราคาไม่แน่นอน ประเทศไทยกำลังพัฒนาเหล่านี้จำนวนไม่น้อยมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ว่าขาดแคลนเงินทุนและความรู้ทางด้านเทคโนโลยี จึงได้มีการเปิดโอกาสให้บริษัทต่างประเทศที่ต้องการเข้ามาลงทุน สามารถเข้ามาลงทุนได้โดยได้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเข้าไปในประเทศไทยกำลังพัฒนาและมีการชุดด้านนำเข้าทรัพยากรอุตสาหกรรมมาใช้ประโยชน์

การที่บรรชั้นข้ามชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยกำลังพัฒนา อาจแบ่งจากสาเหตุได้ดังนี้

- 1) อัตราดอกเบี้ยผลตอบแทนในประเทศไทยกำลังพัฒนาสูงกว่าประเทศแม่ที่บรรชั้นข้ามชาติตั้งอยู่ เนื่องจากค่าแรงงานถูก การแข่งขันมีน้อย และมีโอกาสผูกขาดได้มากกว่า
- 2) บรรชั้นข้ามชาติสามารถครอบคลุมต่างประเทศได้กว้างขวางกว่าการผลิตในประเทศไทยเองแล้วนำไปขาย เป็นการประหยัดค่าขนส่ง หลีกเลี่ยงอาการขาดแคลนสินค้าเข้าชึ้นเป็นการอาศัยประโยชน์จากนโยบายกีดกันสินค้าเข้าของบางประเทศ
- 3) สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาเสนอให้ เช่น การลดหย่อนภาษีต่าง ๆ ฯลฯ
- 4) ได้รับการส่งเสริมจากประเทศไทยให้ขยายการลงทุนไปในต่างประเทศ เช่น ประเทศไทยรัฐอเมริกามีโครงการค้ำประกันการลงทุนในต่างประเทศ (investment guarantee program) ในการนี้ที่ถูกโอนกิจการเป็นของรัฐ และมีการส่งเสริมอุดหนุนกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบมาก ๆ ออกไปตั้งในต่างประเทศ เป็นต้น
- 5) เพื่อทำการชุดค่านทรัพยากรธรรมชาติในต่างประเทศ ฯลฯ

5. ข้อดีและข้อเสียของบรรชั้นข้ามชาติ

1) บรรชั้นข้ามชาติเหล่านี้ ถึงแม้จะมีผลดีในด้านการนำเงินมาลงทุนในโดยใช้มาสู่ประเทศไทยซึ่งทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต มีการสร้างงานใหม่เกิดขึ้น ฯลฯ แต่ก็มีผลเสียด้วยกัน เช่น ก่อให้เกิดโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทวิลักษณ์ (Dualism) ก่อให้เกิดความแตกต่างในภาคของเศรษฐกิจ กล่าวคือ ภาคเศรษฐกิจที่บรรชั้นข้ามชาติเหล่านี้ลงทุนอยู่จะใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จ่ายค่าตอบแทนสูง เพราะมีกำไรสูง ส่วนภาคเศรษฐกิจที่ดำเนินการโดยผู้ลงทุนในประเทศไทยจะมีลักษณะที่ต้องกว่ามาก เมื่อบรรชั้นข้ามชาติเหล่านี้ขยายทุน ขยายกิจการซึ่งว่างเหล่านี้จะยิ่งกว้างขึ้น และก่อให้เกิดซึ่งว่างระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศไทยกำลังพัฒนามากขึ้น เนื่องจากบรรชั้นข้ามชาติเหล่านี้สามารถพัฒนาไปสู่การผูกขาดได้ และก่อให้เกิดการพึ่งพาทางเทคโนโลยีที่ไม่จบสิ้น

2) ในด้านการนำเงินทุนเข้ามาในประเทศไทย เช่นตัวอย่างในประเทศไทยต้นของรัฐบาล ระหว่าง ค.ศ. 1957 ถึง 1965 บรรชั้นข้ามชาติเหล่านี้นำเงินเข้ามาลงทุนเพียง 17% ที่เหลืออีก 83% เป็นเงินออมภายในประเทศไทย เช่นเดียวกับในประเทศไทย การลงทุนของบริษัทญี่ปุ่นใน

ประเทศไทย อาศัยสินเชื่อในประเทศผ่านทางสาขาของ Bank of Tokyo และ Mitsui Bank ในประเทศไทยซึ่งจะเห็นได้ว่า บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้จะให้เงินทุนในการลงทุนจากเงินออมภายในประเทศจำนวนมากกว่า ซึ่งในประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากต่างก็ประสบกับปัญหาขาดแคลนเงินออมเพื่อการลงทุนที่เพียงพออยู่แล้ว นอกจากนี้บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้ยังมีหลักประกันที่มั่นคงในการให้เงินมากกว่านายทุนในประเทศ และมีความเสี่ยงน้อยกว่า

6. อนาคตของบรรษัทข้ามชาติ

บรรษัทข้ามชาติ ดำเนินการโดยอาศัยตลาดโลกหรือประเทศต่าง ๆ หลาย ๆ ประเทศเป็นตลาดการค้าของตน การดำเนินกิจการของวิสาหกิจเหล่านี้ อาจจะมีบางครั้งที่บางประเทศไม่ค่อยจะพอใจ ด้วยเหตุที่ว่าบรรษัทข้ามชาติดังกล่าวเป็นกิจการขนาดใหญ่ มีอิทธิพลในทางเศรษฐกิจมาก และมีเงินอยู่ที่เมืองเข้าไปดำเนินกิจการในประเทศต่าง ๆ แล้ว ผลปรากฏว่ากิจการอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันที่ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วโดยคนภายในประเทศได้รับความกราบทกราบทีอนอย่างหนัก เพราะถูกได้ทั้งในแง่เงินทุนและในเรื่องคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งก็คือ การที่บรรษัทข้ามชาติต้องทุ่มเงินทุนไปลงทุนในประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก และในขณะที่ธุรกิจของบรรษัทข้ามชาติกำลังขยายตัวไปอย่างรวดเร็วแล้วนั้น ปรากฏว่า นโยบายทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศที่เข้าไปลงทุนมีที่ทำว่าจะเปลี่ยนแปลงและมีสูตรทางว่าบรรษัทข้ามชาติอาจจะถูกยึดเป็นของรัฐบาล หรือมีที่ทำจะเป็นอันตรายต่อการประกอบการของบรรษัทข้ามชาติของตน ทำให้บรรษัทข้ามชาติบางรายเข้าไปแทรกแซงการเมืองภายในประเทศที่เข้าไปประกอบการ ซึ่งเรื่องนี้เกิดขึ้นมาแล้ว กล่าวคือได้มีบรรษัทข้ามชาติอเมริกันบิชัท หนึ่งเข้าไปใช้อิทธิพลทางการเงินของตน นำนุนหลังพรรคการเมืองของประเทศในอเมริกาให้ประเทศหนึ่ง เพื่อไม่ให้พรมการเมืองฝ่ายตรงข้ามได้รับเลือกขึ้นเป็นรัฐบาลของประเทศนั้น เพราะจะไม่เป็นผลดีต่อบิชัทของตน

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น ทำให้รัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไม่ค่อยไว้ใจบรรษัทข้ามชาติ แม้ว่าบรรษัทข้ามชาติจะมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศชาติก้าวหน้าไปเรื่องขึ้นด้วยการนำเงินทุนเข้าไปลง นำเทคโนโลยีที่ใหม่ ๆ เข้าไปใช้ทำให้มีการผลิตเพิ่มขึ้น ตลอดจนทำให้การจ้างงานขยายตัว และรัฐบาลมีรายได้จากการภาษีต่าง ๆ เพิ่มขึ้นก็ตาม หากบรรษัทข้ามชาติตั้งเป้าหมายที่จะป้องกันตลาดการค้าของตนในต่างประเทศด้วยการเข้าไปลงทุน

ทำการผลิตสินค้าในประเทศไทย ๆ ก็คงจะขยายตัวออกไปได้ช้าลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา

เกี่ยวกับเรื่องอนาคตของบรรษัทข้ามชาติ ศาสตราจารย์ไยเดอร์ด เพิล์มูเตอร์ ให้ความเห็นว่า การผลิตของโลกในอนาคตส่วนใหญ่จะตกอยู่ในมือของบรรษัทข้ามชาติ จำนวน 300 หรือ 400 บริษัทเท่านั้น โดยเขาได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า บรรษัทข้ามชาติต่างก็ได้ตั้งเป้าหมายในการขยายตัวของกิจการของตนไว้โดยทั่วไปในอัตรา้อยละ 7 ต่อปี แต่ถ้าบริษัทที่ไม่ใช่บรรษัทข้ามชาติจะเติบโตเพียงร้อยละ 4 ต่อปี ซึ่งในอัตราดังกล่าวอยู่อีก 3 ปี ก็จะมีทางที่จะเป็นไปได้ว่า ผลผลิตของบรรษัทข้ามชาติอาจมีสัดส่วนถึงร้อยละ 50 ของผลผลิตทั้งโลกในปี ค.ศ. 2005 และจะเป็นร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งโลกในปี ค.ศ. 2040 อย่างไรก็ต้องที่จะถึงเวลานั้น บรรดาบรรษัทข้ามชาติทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ของญี่ปุ่น และของจีน คงจะต้องมีการนัดกากลังต่อสู้กัน โดยต้องทำการปรับปรุงนโยบายการดำเนินงานตลอดจนเป้าหมายการผลิต ยุทธวิธีการผลิต และการจำหน่ายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเนื้อสิ่งอื่นๆ ให้คงจะต้องทำการปรับปรุงให้สมด้านกับนโยบายทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมของประเทศไทยที่นำเงินทุนเข้าไปลง

ราลฟ์ เอฟ ยัง รองประธานอาวุโสของ Bank of America ได้ให้ข้อคิดในเรื่องนี้ไว้ว่า ทั้งผู้บริหารของรัฐบาลของประเทศไทยมีบรรษัทข้ามชาติเข้าไปลงทุนและบรรษัทข้ามชาติที่ไปลงทุนในต่างประเทศ ควรจะได้ทำความเข้าใจกันตั้งแต่ต้นก็คือ ประการแรก บรรษัทข้ามชาติที่บริษัทแม่ถือกรรมสิทธิ์หุ้นของตนไว้ทั้งหมด ควรแบ่งขายหุ้นให้กับประชาชนในห้องถิน เพื่อให้ประชาชนในประเทศไทยมีส่วนร่วมลงทุนเป็นเจ้าของในสัดส่วนที่เป็นธรรม ประการที่สอง ควรจะแจ้งและแต่งตั้งบุคคลผู้มีความสามารถในห้องถินให้เข้าร่วมในการบริหารงานและการทำงานของบริษัทโดยไม่ถือเป็นของชาติเจ้าของวิสาหกิจเป็นใหญ่ และหากเป็นไปได้ควรจะมีการโยกย้ายคนในห้องถินให้เข้าไปทำงานในสำนักงานใหญ่ในเมืองแม่บ้าน และประการที่สาม บรรษัทข้ามชาติจะต้องดำเนินการในรูปของการร่วมทุน ร่วมหุ้น หรือร่วมลงทุนในประเทศไทยให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันประเทศไทยต่าง ๆ ที่พร้อมจะรับการลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ ก็ควรจะได้พิจารณาปรับปรุงวิธีการต่าง ๆ ซึ่งไม่เป็นธรรม และจะเป็นสาเหตุทำให้การดำเนินธุรกิจขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

7. ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของบรรษัทช้ามชาติ

เนื่องจากแต่เดิมเคยมีความเชื่อกันว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของบรรษัทช้ามชาติคือความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantages) ของประเทศนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีต้นทุนแรงงานที่ต่ำ มีแรงงานไม่มีฝีมือจำนวนมาก ขนาดของตลาดในประเทศใหญ่ และมีการปักป้องตลาดให้นักลงทุนโดยรัฐหรือภาครัฐ แต่ปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้อาจไม่เป็นจริงไปทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากเราจะพบว่ามีหลายประเทศที่ไม่ได้มีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบดังกล่าว เช่น ประเทศองค์กรทุนมาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นต้น ยังมีการลงทุนจากต่างประเทศและพัฒนาได้เต็บโตมากกว่าประเทศที่มีปัจจัยครบถ้วนตามแนวคิดข้างต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการพิจารณาแต่เพียงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจลงทุนในต่างประเทศของบรรษัทช้ามชาติในปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยใหม่ ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในปัจจุบันได้แก่ ปัจจัยภายนอกของแต่ละประเทศ ปัจจัยในระดับธุรกิจของผู้ลงทุน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเดียวกัน ฯลฯ จากผลการศึกษาของ UNCTAD ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในประเทศต่างๆ ของบรรษัทช้ามชาติ (TNCs)⁶ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับประเทศผู้รับทุน (host country) โดยตรง ได้แก่ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของธุรกิจ (ownership-specific advantage) ความได้เปรียบของประเทศผู้รับทุน (locational advantage of host country) ความสามารถของธุรกิจในการจัดการ (internalization) ซึ่งปัจจัยที่สองนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นปัจจัยเดียวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของประเทศผู้รับทุน คือ

- ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Policy Framework for FDI⁷)
- ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ (Business Facilitation)
- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศ (Economic Determinant)

ตารางที่ 5-1 ปัจจัยที่กำหนดความได้เปรียบของประเทศไทยรับทุน

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย		การขับเคลื่อนความสะดวกทางธุรกิจ
	วัตถุประสงค์การลงทุน	ตัวกำหนดทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	
<ul style="list-style-type: none"> - เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม - ระเบียบเที่ยวกับการเงิน-อสังหาริมทรัพย์ - มาตรฐานการปฏิบัติต่อธุรกิจต่างชาติ - นโยบายการกำหนดโครงสร้างตลาด และการแข่งขัน - ความตกลงระหว่างประเทศ - นโยบายการเปลี่ยนผูรักษาสันติ - นโยบายการค้า - นโยบายภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเจาะตลาด - เพื่อแสวงหาทรัพยากร - เพื่อพัฒนาประวัติศาส�판 	<ul style="list-style-type: none"> - ขนาดของตลาด - ข้อตกลงเดียวที่ช่องตลาด - การเรียบเรียงโครงสร้างตลาดโลก และภูมิภาคโดยรอบ - โครงสร้างของตลาด - ความต้องการของตลาด - วัตถุประสงค์การสิ่ง - แรงงานให้ฝีมืออาชีวศึกษา - แรงงานมีฝีมือ - เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา - ศักยภาพด้านการผลิต - ศักยภาพด้านการบริการ - ศักยภาพด้านการค้าต่างประเทศ - ศักยภาพด้านการลงทุน - ศักยภาพด้านการลงทุนต่างประเทศ - ศักยภาพด้านการลงทุนในภูมิภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการลงทุน (การสร้างสภาพพื้นที่การลงทุน รวมที่เอกสารดูแลการลงทุน และการอำนวยความสะดวก การลงทุน) - การให้สิทธิ์เชิงการลงทุน - ดันทุนแบบแบ่งและประสิทธิ์ กារของภาระตัดขาด - ความเป็นมิตรทางสังคม - การให้บริการสนับสนุนการลงทุน

1) ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศ

นโยบายในเรื่องนี้แบ่งออกเป็นนโยบายทางตรงและนโยบายทางอ้อม

1.1) นโยบายทางตรง ได้แก่การกำหนดข้อจำกัดการลงทุน การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ การจัดการและควบคุมตลาด

1.2) นโยบายทางอ้อม ได้แก่นโยบายทางการค้า นโยบายอุดหนุนรวมนโยบายการเปลี่ยนผูรักษาสันติ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น ข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองและประกันการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศ เป็นต้น

เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศไทยรับทุนจำเป็นต้องมีการจัดการนโยบายต่าง ๆ ให้มีความแน่นอน โปร่งใส และคาดการณ์ได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมนโยบายการเปิดเสรีทางด้านการลงทุน (liberalization) ให้มากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามกระแสเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ซึ่งการเปิดเสรีทางด้านการลงทุนนี้หมายถึงการลดหรือยกเลิกข้อ

จำกัดการลงทุน^๕ ที่ได้กระทำเฉพาะกับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความผิดพลาดในโครงสร้างของตลาด นอกจานนี้ยังรวมถึงการลดหรือยกเลิกการให้สิทธิพิเศษและการอุดหนุนต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรม นอกจากจะมีการเปิดเสริมการลงทุนโดยภาครัฐแล้ว ในแม่การเปิดเสริมรายสาขา้มีความจำเป็นต้องทำเช่นเดียวกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ต้องการให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ

นอกจากจะต้องมีการเปิดเสริมการลงทุนโดยภาครัฐแล้วในแม่การเปิดเสริมรายสาขา้มีความจำเป็นเช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ต้องการให้มีการลงทุนจากต่างประเทศอย่างไรก็ดีแม้ว่านโยบายการเปิดเสริมด้านการลงทุนจะเป็นสิ่งดึงดูดการลงทุนที่สำคัญ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะไปgraveดูนให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะท่ามกลางกระแสโลกวิวัฒนาที่แต่ละประเทศต่างแข่งขันกันในการเปิดเสริมการลงทุน จึงทำให้แรงจูงใจที่เกิดจากการเปิดเสริมล้ามาข้างต้นมีความสำคัญลดน้อยลง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีนโยบายอีกกลุ่มนึงที่เรียกว่า Outer Ring Policy เพื่อช่วยเสริมความน่าสนใจของปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่

นโยบายทางเศรษฐกิจมหภาค (macroeconomic policies) เช่น นโยบายทางการเงิน การคลัง นโยบายภาษี นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนเป็นต้น

นโยบายการจัดการทางมหภาค (macro-organizational policies) เช่น การจัดองค์ประกอบการลงทุน การจัดพื้นที่การลงทุนและการกระจายการลงทุน การจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก การถ่ายทอดทางเทคโนโลยี การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านตลาดของปัจจัยการผลิต และนโยบายการก่อสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ

ในภาวะที่มีการแข่งขันแย่งชิงการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นในปัจจุบัน นอกจานนโยบายการเปิดเสริม การลงทุนที่เริ่มมีประสิทธิภาพในการดึงดูดการลงทุนน้อยลงแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการปรับปรุงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการการลงทุนต่างๆ พร้อมๆ กันไป โดยเฉพาะการมีนโยบายการส่งเสริมการลงทุนที่ดี การอำนวยความสะดวกทางด้านการลงทุนและการสร้างความเชื่อมั่นผ่านการเป็นสมาชิกตามความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ โดยวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้น ก็เพื่อเร่งระยะเวลาการตัดสินใจลงทุนให้เร็วขึ้นและลดความรู้สึกห่างเหินระหว่างผู้ลงทุนกับประเทศไทยผู้รับทุน พัฒนาการของการส่งเสริมการลงทุนเริ่มตั้งแต่การสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ประเทศไทย การเร่งสร้างการลงทุน และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงการเน้นให้บริการการลงทุนในปัจจุบัน การให้บริการการลงทุนในที่นี้หมาย

รวมถึงการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุน เร่งรัดขั้นตอนการอนุมัติโครงการลงทุน และให้ความช่วยเหลือในการขอรับใบอนุญาตต่างๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นการให้บริการแบบครบวงจรในที่เดียว หรือ one stop shop รวมกระหั้นถึงการให้บริการหลังการลงทุน (after-investment services) เพื่อพยายามให้มีการลงทุนใหม่ (re-investment) และเพื่อสร้างบรรษัทภูมิที่ดีในการลงทุน สำหรับนักลงทุนที่กำลังตัดสินใจลงทุนต่อไป สำหรับมาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยการให้สิทธิประโยชน์ (investment incentives) นั้น แต่ละประเทศต่างกันไปขึ้นกับให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสิทธิประโยชน์สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและง่ายกว่าการปรับเปลี่ยนปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่น ๆ จนทำให้ขณะนี้สิทธิประโยชน์ของแต่ละประเทศเริ่มเหมือนหรือไม่มีความแตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้ การแข่งขันในลักษณะดังกล่าวยังจะก่อให้เกิดต้นทุนที่สูงโดยไม่จำเป็นต่อประเทศผู้ให้ เนื่องจากสิทธิประโยชน์การลงทุนมักจะถูกใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจลงทุน ก็ต่อเมื่อผู้ลงทุนได้ตัดสินใจในระดับหนึ่งแล้วว่าต้องการที่จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ ดังนั้น เครื่องมือทางด้านสิทธิประโยชน์จะมีผลก็เพียงเป็นตัวแปรที่ถูกใช้ในการคัดเลือกประเทศหรือพื้นที่ที่จะลงทุน มิได้เป็นตัวแปรในการเลือกที่จะมีการลงทุนในต่างประเทศหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง สิทธิประโยชน์จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพุ่งติดกรรมการลงทุนของผู้ลงทุนได้อย่างไรก็ได้แม้ว่าการส่งเสริมการลงทุน และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จะไม่มีความสำคัญมากนัก แต่ก็เป็นเครื่องมือหรือปัจจัยที่สามารถสร้างความแตกต่างได้ โดยเฉพาะเมื่อถึงเวลาต้องเลือกพื้นที่ที่จะลงทุน

3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุน

การพิจารณาปัจจัยที่มีส่วนในการตัดสินใจลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของผู้ลงทุนในส่วนสุดท้ายนี้ มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องระหว่างลักษณะของประเทศผู้รับทุนกับผู้ลงทุน และเป็นปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการจัดการของโลกอย่างมาก การพิจารณาปัจจัยทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนอาจเริ่มจากตัวกำหนดทางเศรษฐกิจมหภาคของประเทศผู้รับทุนเพียงบางตัวเท่านั้น หรืออาจขึ้นอยู่กับลักษณะและวัตถุประสงค์ของผู้ลงทุนด้วย โดยการพิจารณาอาจมีจำนวนตัวแปรมากขึ้น และอาจมีการพิจารณาตัวแปรทั้งในเชิงคุณภาพและคุณภาพด้วย โดยนำเอาปัจจัยภายนอกรอบ ๆ ประเทศผู้รับทุนมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ ซึ่งตัวกำหนดพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับทุนสามารถจำแนกตามแรงจูงใจในการลงทุนของผู้ลงทุนได้เป็น 3 ประเภท

3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ (สำหรับการลงทุนเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ: resource-seeking) ในอดีตปัจจัยนี้เคยเป็นปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจลงทุนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั่วโลกเป็นสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 60 แต่ในปัจจุบันได้ลดความสำคัญลงมาเหลือเพียงไม่ถึงร้อยละ 5 เนื่องจากประเทศไทยผู้รับทุนต่างก็หันมาลงทุนเอง และประเทศผู้ลงทุนก็หันมาใช้การค้าข่ายระหว่างกันแทนการเข้าไปลงทุนโดยตรง

3.2) ขนาดของตลาด (สำหรับการลงทุนเพื่อแสวงหาตลาดศินค้า: market-seeking) โดยพิจารณาทั้งขนาดและการเติบโตของตลาดในประเทศรวมกับการปักป้องตลาด (โดยการกำหนดกำแพงภาษี และโควต้า) ปัจจุบันปัจจัยนี้จะมีความสำคัญมากเฉพาะสำหรับการลงทุนในสินค้าและบริการที่ไม่สามารถค้าขายระหว่างประเทศได้ตามปกติ เช่น ยุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ รวมถึงบริการทางการเงิน ซึ่งประเทศไทยทัวร์ไปยังไม่เปิดเสรีมากนัก

3.3) ประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต (สำหรับการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต: efficiency seeking) เช่น การมีแรงงานราคาถูกอยู่มากเพียงพอ (โดยเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพในการทำงาน) เป็นต้น อย่างไรก็ตี ในปัจจุบัน ความสำคัญของปัจจัยทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ข้างต้นเริ่มลดลง เมื่อจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การขนส่ง และการจัดการข้ามพรมแดนที่มีทางเลือกมากขึ้นโดยผ่านรูปแบบการรับจำจ้างผลิต (sub-contracting) การให้สิทธิในการดำเนินการ (licensing) และระบบแฟรนไชส์ (Franchising) เป็นต้น นอกจากนี้การเปิดเสรีตลาดศินค้า-บริการ และตลาดปัจจัยการผลิตทั่วโลก ก็ทำให้เกิดบริษัทข้ามชาติขึ้นใหม่มากมายและรวดเร็วด้วยโครงสร้างที่แตกต่างกัน และมีวัตถุประสงค์และแรงจูงใจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การพิจารณาปัจจัยดึงดูดการลงทุนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ณ ขณะนี้ จึงอาจดูได้จากกลยุทธ์การลงทุนของบริษัทข้ามชาติที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทกว้าง ๆ ดังนี้

1) กลยุทธ์การรวมกลุ่มทางการลงทุนอย่างง่าย (Simple Integration Strategies) สำหรับกลยุทธ์นี้ บริษัทถูกในแต่ละประเทศจะมีความสัมพันธ์กันอย่างหลวມๆ กับบริษัทแม่ และบริษัทลูกอื่น ๆ ในเครือ โดยเป็นการรวมตัวของกลุ่มบริษัทในแนวอนماกกว่าแนวตั้ง⁹ ทั้งนี้แต่ละบริษัทจะผลิตศินค้าและบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน หรือไม่ได้ถูกนำไปใช้เป็นวัตถุดิบของโรงงานอื่นของบริษัทในเครือ โดยวัตถุประสงค์ในการลงทุนในต่างประเทศก็เพื่อลดต้นทุนการผลิต หรือเพื่อทำให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น การลงทุนลักษณะนี้จะมีการย้ายฐานการผลิตไปเรื่อย ๆ ตามประเทศต่าง ๆ มีการควบคุมและจัดการบริษัทในเครือโดยการเข้าไปถือหุ้น หรือการจ้างผลิต

อาทิ การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ รองเท้าหรือผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แรงงานเข้มข้น ดังนั้น ลักษณะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยผู้รับทุน ที่จะสามารถดึงดูดการลงทุนของกลุ่มเหล่านี้ได้ จะต้องประกอบด้วย

1.1) ทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ได้แก่ แรงงานไร้ฝีมือที่เพียงพอทั้งปริมาณ และคุณภาพระดับหนึ่ง และความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐานดีๆ สำหรับการลงทุน อย่างไรก็ได้ มีข้อสังเกตว่าความได้เปรียบทางด้านแรงงานอย่างเดียวเป็นเงื่อนไขที่ยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีความได้เปรียบทางด้านอื่นประกอบด้วยเสมอ

1.2) ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ก่อตัวคือ ประสิทธิภาพของปัจจัยการผลิต ได้แก่ แรงงานและสาธารณูปโภคพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบจะต้องสูงกว่าต้นทุน

1.3) ตลาด ทั้งมีตลาดในประเทศไม่ใช่แค่国内市场ที่สำคัญสำหรับกลุ่มนี้ แต่ตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นตลาดหลักและมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น ประเทศไทยผู้รับทุนจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ หากประเทศไทยได้รับสิทธิพิเศษในการค้าขายไปยังประเทศที่พัฒนาแล้วเหล่านั้น

อย่างไรก็ได้ กลยุทธ์การลงทุนประจำที่กำลังลดบทบาทลงตามระดับการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของเทคโนโลยี การสื่อสาร และการขนส่ง การลดลงของสัดส่วนต้นทุนค่าจ้างแรงงาน การลดลงของกำแพงภาษี และการพัฒนาฐานแบบของสินค้าตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยผู้รับทุนต้องแข่งขันในการซักจุกการลงทุนมากยิ่งขึ้น เช่นการจัดหา และจัดเตรียมสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรับมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อตอบรับกับการพัฒนาของสินค้า ทั้งนี้ ลักษณะการย้ายการผลิตไปเรื่อยๆ ซึ่งเป็นสภาพปกติของการลงทุนในกลุ่มนี้ อาจจะไม่เป็นการสูญเสียการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศไทยผู้รับทุนเสมอไป เพราะนั้นอาจจะหมายถึงสัญญาณเพื่อให้ประเทศไทยผู้รับทุนมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอื่นๆ ที่จะมีการยกย้ายมาต่อไป

2) กลยุทธ์การรวมกลุ่มทางการลงทุนแบบชั้นช้อนมากขึ้น (Complex Integration Strategies)

กลยุทธ์การลงทุนในต่างประเทศดังกล่าว หมายถึง ในกรณีที่บริษัทข้ามชาติแยกกระบวนการผลิตและการลงทุนออกเป็นส่วนๆ โดยแต่ละส่วนจะเลือกลงทุนในประเทศหรือพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับกิจกรรมทางการผลิตนั้นๆ เปรียบเสมือนการแบ่งงานกันทำ

ระหว่างบริษัทลูก (international intrafirm division of labor) และเป็นการจัดการโครงสร้างการผลิตระหว่างประเทศ (international production networks) ตามการพัฒนาของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลก

โดยกลยุทธ์ดังกล่าวเป็นการรวมปัจจัยดึงดูดการลงทุนของบริษัทข้ามชาติทั้ง 3 ประการให้เหลือเพียงประการเดียว คือ การลงทุนเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน (competitive-enhancing FDI) โดยมุ่งไปที่การตอบสนองความต้องการของตลาดโลกมากกว่าตลาดในประเทศไทย หรือตลาดได้ตลาดหนึ่ง ด้วยการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งอาจทำได้โดยการลดต้นทุนการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองตลาดที่ใหญ่ขึ้น รวมทั้งการสร้างสินทรัพย์เฉพาะตัวของกิจการ (created assets)

จากที่กล่าวมาหั้นหนด ประเทศไทยจะต้องมีองค์ประกอบบ่วงของปัจจัยทั้ง 3 ประการที่เพียงพอ และต้องเปิดเสรีเพื่อติดต่อกับตลาดภายนอกให้เป็นอย่างดี รวมถึงการมีนโยบายที่แน่นอนชัดเจน และตรวจสอบความสมั่นใจระหว่างการค้า-การลงทุน และข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ พร้อมๆ กันไป ซึ่งประเทศไทยจะสามารถดึงดูดการลงทุนจากผู้ลงทุนที่มีลักษณะนี้ได้ ต้องมีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

1) แม้เป็นประเทศที่ไม่มีทรัพยากรห้อมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่หากมีสินทรัพย์จัดตั้ง (created assets) ที่ผู้ลงทุนต้องการ ประเทศไทยนั้นก็ยังคงมีความสามารถนำลงทุน

2) มีการรวมกลุ่ม (cluster) ทางเศรษฐกิจในกิจกรรมการผลิต การบริการ หรือการวิจัยพัฒนาในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งสำหรับผู้ลงทุนที่เข้ามาอยู่ร่วมกัน

3) มีระดับการพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดี ทั้งนี้รวมไปถึงระบบโทรคมนาคม การขนส่งเพื่อตอบรับกับระบบการจัดการสมัยใหม่ เช่น Just-in-Time System

4) มีความหลากหลายของทรัพยากรและปัจจัยการผลิต รวมทั้งในด้านกฎหมาย บัญชี การเงิน การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น เพื่อครอบคลุมตลอดทั้งสายของกระบวนการผลิต (cross border vertical integration)

5) ต้นทุนของทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่แข่งขันได้

6) ถึงแม้ว่าขนาดของตลาดในประเทศไทยมีความสำคัญลดลงแต่ยังคงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญโดยเฉพาะสำหรับการลงทุนในสินค้าและบริการที่ไม่สามารถใช้การค้าขายได้ตามปกติ (non-tradable goods and services) เช่น สินค้าเกษตร สินค้าเน่าเสียง่าย สินค้า

เฉพาะห้องถิน สินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และสินค้าที่อ่อนไหวกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนได้ง่าย เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่กำหนดการลงทุนจากต่างประเทศของประเทศไทยนั้น ๆ ตามที่ได้กล่าวถึงมาแต่ต้นนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบอย่างกว้างขวางของการเปิดเสรีทั้งทางด้านการค้า การลงทุนทั่วโลก รวมถึงการพัฒนาอย่างรวดเร็วของระดับเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต การจัดการและบริหารติดต่อสื่อสาร อย่างไรก็ได้ ลักษณะและปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยต่าง ๆ ยังได้รับอิทธิพลจากผลของนโยบายระหว่างประเทศที่สำคัญอื่น ๆ อีกอันได้แก่ ข้อตกลงระหว่างประเทศไทยและระดับภูมิภาคว่าด้วยการลงทุน

1) ผลกระทบจากข้อตกลงทวิภาคีการลงทุนระหว่างประเทศ (Bilateral Investment Treaties: BITs) ในข้อตกลงดังกล่าวเนื้อความส่วนใหญ่จะระบุถึงมาตรการคุ้มครองและการปฏิบัติ รวมทั้งกลไกการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางการลงทุนระหว่างรัฐและผู้ลงทุนของทั้งสองประเทศคู่สัญญา แต่ข้อตกลงทวิภาคีจะไม่มีผลต่อปัจจัยดึงดูดการลงทุนทางเศรษฐกิจ และมิใช่เป็นการส่งเสริมการลงทุนโดยตรง แต่จะช่วยในการสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดียิ่งขึ้น

2) ผลกระทบจากข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Integration Framework: RIF) การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจเลือกประเทศไทยลงทุนในหลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

2.1) ขอบเขตและลักษณะของการรวมกลุ่ม เช่น หากเป็นเขตเสรีทางการค้า (มีลักษณะเพียงการลดกำแพงภาษีนำเข้าระหว่างประเทศสมาชิก) ผลกระทบจะจำกัดอยู่เพียงแค่เรื่องทางการค้า แต่หากเป็นการรวมกลุ่มให้สามารถมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตและการลงทุนระหว่างกันได้เสรี (custom union) ผลกระทบต่อการลงทุนจากต่างประเทศจะมีมากขึ้น

2.2) ความนำเข้าออกของการรวมกลุ่มในทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากความตั้งใจและระยะเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลงของประเทศไทยสมาชิกแต่ละประเทศ

2.3) ระดับการพึ่งพิงและการเขื่อมโยงกันของประเทศไทยสมาชิกก่อนการเข้าเป็นกลุ่มเศรษฐกิจ โดยจากการค้าและการลงทุนระหว่างกันภายในกลุ่มก่อนการรวมกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่าภายในกลุ่มกัน ระดับของการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยสมาชิกกำลังพัฒนา (หรือประเทศไทยขาดเล็กในกลุ่ม) จะสูงกว่าการเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว (หรือประเทศไทยขาดใหญ่) เนื่องจากประเทศไทยพัฒนาแล้วส่วนใหญ่

ได้ดำเนินการเปิดเสรีไปก่อนล่วงหน้าแล้ว แต่ประเทศไทยกำลังพัฒนาจะต้องเร่งการเปิดเสรีมากขึ้นตามข้อตกลง โอกาสในการลงทุนจึงมีมากกว่า นอกจากนี้ ปัจจัยดึงดูดการลงทุนของประเทศไทยสมาชิกแต่ละประเทศจะมีบทบาทและความสำคัญลดลง เนื่องจากผู้ลงทุนจะพิจารณาปัจจัยของภูมิภาคโดยรวมเพิ่มเข้าไปด้วย ขณะนี้ปัจจัยทางด้านการลงทุนและจำนวนความสะดวกในการลงทุนกลับจะมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจเลือกประเทศสมาชิกหรือพื้นที่เพื่อการลงทุนมากยิ่งขึ้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจยังทำให้ผู้ลงทุนไม่ต้องเลือกแ雷ียอมสละสิ่งที่เป็นข้อได้เปรียบในประเทศหนึ่งเพื่อไปลงทุนในอีกประเทศหนึ่งที่มีปัจจัยอื่นที่ดีกว่า กล่าวคือ สามารถเลือกลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่งได้โดยยังคงสามารถใช้ข้อดีของแต่ละประเทศสมาชิกที่มีอยู่ในภูมิภาคเดียวกันในการลงทุนได้อย่างเต็มที่

3) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากข้อตกลงพหุภาคีว่าด้วยการลงทุน (Multilateral Framework on Investment: MFI) ข้อตกลงพหุภาคีว่าด้วยการลงทุนจากต่างประเทศได้ถูกปรับเปลี่ยนโดยกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้มีการเปิดเสรีทางการลงทุนระหว่างประเทศตามข้อตกลงอย่างแท้จริง โดยไม่จำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจในลักษณะอื่นๆ อย่างไรก็ได้แนวคิดดังกล่าวยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง แต่ก็มีแรงมุ่นที่น่าสนใจในประเด็นที่ว่าบานทباتของข้อตกลงดังกล่าวจะใช้เป็นเครื่องมือดึงดูดการลงทุนได้จริงมากน้อยเพียงใดหรือทำหน้าที่เป็นเพียงหลักประกันการเปิดเสรีการลงทุนระหว่างกันเท่านั้น ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ว่าข้อตกลงพหุภาคีว่าด้วยการลงทุนอาจจะมีผลกระทบได้ใน 3 กรณี ดังนี้

3.1) จะทำให้การลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นในประเทศสมาชิกข้อตกลง เนื่องจากมีการเปิดเสรีมากขึ้น มีการลดอุปสรรคการลงทุนต่างๆ ระหว่างกัน ตามข้อกำหนด Rollback Provision และมีการรับประกันการลงทุนและนโยบายการลงทุนที่เอื้อประโยชน์มากขึ้น

3.2) อาจจะส่งผลในทางตรงข้ามคือ ทำให้การลงทุนจากต่างประเทศลดลง หากข้อตกลงนี้ไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างรวดเร็ว โดยมีลงทุนอาจยกย้ายการลงทุนออกไปยังประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแทน

3.3 ข้อตกลงนี้อาจไม่มีผลใด ๆ ต่อปริมาณและลักษณะการลงทุนจากต่างประเทศแต่อย่างใด เพราะปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ได้เริ่มตระหนักรถึงความสำคัญของการเปิดเสรีการค้าและการลงทุน และได้ดำเนินการไปอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว อีกทั้งขณะนี้ทั่วโลกมีข้อตกลงท่วภาคีกว่า 1,500 ข้อตกลง ซึ่งพร้อมที่จะขยายไปใช้กับประเทศไทย ที่ต้องการได้ทันที

การสร้างปัจจัยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพของประเทศไทยผู้รับทุนเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะการทำความเข้าใจลักษณะและกระบวนการตัดสินใจของผู้ลงทุน (บรรษัทข้ามชาติ) เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของประเทศไทยกับความต้องการของผู้ลงทุนเหล่านี้ได้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน รวมทั้งกระแสการเปิดเสรีทั้งด้านการค้าและการลงทุนทำให้ปัจจัยหรือตัวกำหนดการลงทุนจากต่างประเทศที่เดิมเคยสามารถใช้อธิบายการเคลื่อนไหวของเงินทุนระหว่างประเทศได้ดี กำลังลดบทบาทความสำคัญลงอย่างมาก และถูกแทนที่ด้วยปัจจัยความได้เปรียบที่มีความเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น

8. บทบาทของบรรษัทข้ามชาติต่อเศรษฐกิจโลก

เนื่องจากการที่ได้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในเอเชียในช่วง 4-5 ปี ที่ผ่านมา ได้ทำให้หลาย ๆ ประเทศที่ประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ดังกล่าว ต่างก็คาดหวังไว้ว่าเศรษฐกิจประเทศไทยจะพื้นตัวได้โดยการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อการลงทุนดังกล่าวจะช่วยทำให้เกิดการหมุนเวียนของเม็ดเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

หากพิจารณาบรรษัทข้ามชาติออกเป็นกลุ่มจะสามารถแยกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ บรรษัทข้ามชาติจากประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว และบรรษัทข้ามชาติจากประเทศไทยกำลังพัฒนา และเมื่อจะดูถึงบทบาทของบรรษัทข้ามชาติเหล่านี้ว่ามีมากน้อยเพียงใด วิธีหนึ่งที่จะดูได้ก็คือการดูจาก การจัดอันดับ ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทในเครือของบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ (foreign assets) ซึ่งหากพิจารณาในรอบ 6 ปี (พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา) ก็จะเห็นถึงภาพของการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

1) บรรษัทข้ามชาติจากประเทศไทยพัฒนา

ตารางที่ 5-2 ภาพรวมบรรษัทข้ามชาติ 100 รายแรกของโลก (ปี 2539)

(หมาย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

รายการ	รวม	การเปลี่ยนแปลง 2539 : 2538
มูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทในเครือบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ (foreign assets)	1,808	6.3
ยอดขายของบริษัทในเครือบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ (foreign sales)	2,149	7.4
การจ้างงานของบริษัทในเครือบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ (foreign employment)	5,939,470	2.4

ที่มา : UNCTAD database-World Investment Report 1998

บรรษัทข้ามชาติจำนวน 100 รายแรกจากทั่วโลกที่ได้รับการจัดอันดับโดยพิจารณา
จากมูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทในเครือของบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ (foreign assets) ได้
เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งแรกในรอบ 6 ปี โดย บริษัท เยนเนอรัต อิเลคทริค จำกัด (General
Electric Company) จากประเทศไทยได้ขยับขึ้นไปครองอันดับที่หนึ่ง จากอันดับที่สาม
และบริษัท รอยัล ดัช -shell จำกัด (Royal Dutch Shell) จากประเทศไทยอยู่อันดับที่ 10 ขึ้นมาเป็นอันดับสอง สำหรับรายชื่อบริษัทใน 10 อันดับแรกไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก มีเพียง
บริษัท เนสเล่ (Nestle') จากประเทศไทยสวิตเซอร์แลนด์ เลื่อนลงจากอันดับที่ 9 เป็นอันดับที่ 11
 เพราะถูกแทนที่โดยบริษัท มิบิล (Mobil Corporation) จากประเทศไทยห้ามเมือง อย่างไรก็ได้การ
ควบคุมและการรวมกิจการ (Mergers & Acquisitions) ได้กลายเป็นกลุ่มสำคัญของบรรษัท
ข้ามชาติที่มีสินทรัพย์ในเครือของต่างประเทศขนาดใหญ่ (foreign assets) ดังเช่นกรณีของ
บรรษัท โน瓦ทิส (Novartis) จากประเทศไทยสวิตเซอร์แลนด์เกิดจากการรวมกิจการระหว่างบริษัท
แซนโดซ จำกัด (Sandoz) และบริษัทซีบَا-ไกเก้ จำกัด (Ciba-Geigy) เป็นต้น

**ตารางที่ 5-3 รายชื่อบริษัทห้ามมาตรการด้านน้ำมัน 25 อันดับแรกของโลก
(จัดอันดับตามมูลค่าหุ้นพัฒนาอย่างยั่งยืนในเครือข่ายโลก)**

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ลำดับ ที่	บริษัท	ประเทศ	ประเภทกิจกรรม	มูลค่าหุ้น	
				ต่างชาติ	รวม
1	General Electric	United States	Electronics	82.8	272.4
2	Shell, Royal Dutch	United Kingdom/ Netherlands	Petroleum expl./ref.dist.	82.1	124.1
3	Ford Motor Company	United States	Automotive	79.1	258.0
4	Exxon Corporation	United States	Petroleum expl./ref./dist.	55.6	95.5
5	General Motors	United States	Automotive	55.4	222.1
6	IBM	United States	Computers	41.4	81.1
7	Toyota	Japan	Automotive	39.2	113.4
8	Volkswagen Group	Germany	Automotive	n.a.	60.8
9	Mobil Corporation	Japan	Diversified	n.a.	77.9
10	Mobil Corporation	United States	Petroleum expl./ref./dist.	31.3	46.4
11	Nestle S.A.	Switzerland	Food	30.9	34.0
12	Asea Brown Boveri (ABB)	Switzerland/Sweden	Electrical Equipment	n.a.	30.9
13	Elf Aquitaine S.A.	France	Petroleum expl./ref./dist.	29.3	47.5
14	Bayer AG	Germany	Chemicals	29.1	32.0
15	Hoechst Ag	Germany	Chemicals	28.0	35.5
16	Nissan Motor Co., Ltd.	Japan	Automotive	27.0	58.1
17	Fiat Spa	Italy	Automotive	26.9	70.6
18	Uniliver	Netherlands/ United Kingdom	Food	26.4	31.0
19	Daimler-Benz AG	Germany	Automotive	n.a.	65.7
20	Philips Electronics N.V.	Netherlands	Electronics	24.5	31.7
21	Roche Holding AG	Switzerland	Pharmaceuticals	24.5	29.5
22	Siemens AG	Germany	Electronics	24.4	56.3
23	Alcatel Alsthom Cie	France	Electronics	23.5	45.4
24	Sony Corporation	Japan	Electronics	23.5	45.8
25	Total S.A.	France	Petroleum expl./ref./dist.	n.a.	30.3

ที่มา : World Investment Report 1998

2) บรรจัดข้อมูลจากประเทศกำลังพัฒนา

ตารางที่ 5-4 ภาพรวมบรรจัดข้อมูล 50 รายแรกจากประเทศกำลังพัฒนา (ปี 2539)

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

รายการ	รวม	การเปลี่ยนแปลง 2539 : 2538
มูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทในเครือบรรจัดข้อมูลในต่างประเทศ (foreign assets)	104	31.1
ยอดขายของบริษัทในเครือบรรจัดข้อมูลในต่างประเทศ (foreign sales)	338	14.2
การจ้างงานของบริษัทในเครือบรรจัดข้อมูลในต่างประเทศ (foreign employment)	1,615,216	16.5

ที่มา : UNCTAD database-World Investment Report 1998

สำหรับบรรจัดข้อมูลจำนวน 50 รายแรกจากประเทศกำลังพัฒนาซึ่งจัดอันดับโดยพิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์ของบริษัทในเครือของบรรจัดข้อมูลในต่างประเทศ บริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับหนึ่งและสองยังคงเป็นเดวุ คอร์ปอเรชัน (Daewoo Corporation) ของประเทศเกาหลี และเพตroleส เดอ เวนezuela เอส. เอ. (Petroleos de Venezuela) ของประเทศเวเนซูเอลา ตามลำดับ โดยบริษัท เพตroleส เดอ เวนezuela เอส. เอ. (Petroleos de Venezuela) จากประเทศเวเนซูเอลาและบริษัท แดเวย์ คอร์ปอเรชัน (Daewoo Corporation) จากประเทศเกาหลี ซึ่งเป็นบริษัทเพียง 2 แห่งจากประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายชื่อยุ่งในบรรจัดข้อมูล 100 รายแรกของโลก โดยอยู่ในอันดับที่ 83 และ 52 เมื่อปี 2538 ได้เลื่อนมาอยู่ในอันดับที่ 73 และ 43 ตามลำดับในปี 2539 สำหรับสาขากลุ่มนี้ที่สำคัญในบรรจัดข้อมูล 50 รายแรกจากประเทศกำลังพัฒนานี้ ได้แก่ การสื่อสาร การคมนาคม การก่อสร้างและการค้า ในขณะที่หมวดอุตสาหกรรมอาหาร เคมีภัณฑ์ เกสซภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ไฟฟ้าเป็นสาขากลุ่มที่โดดเด่นของบรรจัดข้อมูล 25 รายแรกของโลก

**ตารางที่ 5-5 รายชื่อบรรษัทข้ามชาติ 50 อันดับแรกจากประเทศกำลังพัฒนา
(จัดอันดับตามมูลค่าทรัพย์สินของบริษัทในเครือบรรษัทข้ามชาติต่างประเทศ)**

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ลำดับ ที่	บริษัท	ประเทศไทย	ประเภทกิจกรรม	มูลทรัพย์	
				ต่างชาติ	รวม
1	Daewoo Corporation	Republic of Korea	Diversified/Trading	149,333.0	32,504.0
2	Petroleos de Venezuela S.A.	Venezuela	Petroleum expl./ref./dist.	8,912.0	45,402.0
3	Cemex S.A.	Mexico	Construction	5,259.0	9,941.0
4	First Pacific Company	Hong Kong, China	Electronics Parts	4,645.7	8,491.8
5	Sappi Limited	South Africa	Paper	3,760.3	4,846.0
6	Acer Group	Taiwan Province of China	Electronics	n.a.	160,766.0
7	Jardine Matheson Holdings	Bermuda	Conglomerate/Diversified	3,380.2	7,788.0
8	China National Chemicals, Imp. & Exp. Corp.	China	Diversified/Trading	3,201.6	6,166.8
9	China State Construction Engineering Corp.	China	Diversified/Construction	2,810.0	5,730.0
10	Compania de Telecomunicaciones de Chile S.A. (CTC)	China	Utilities	2,735.6	4,406.3
11	Sunkyong Group	Republic of Korea	Energy/Trading/Chemicals	2,693.0	30,793.0
12	YPF S.A.	Argentina	Petroleum expl./ref./dist.	2,650.0	12,084.0
13	Petroleos Brasileiro S/A- Petrobras	Brazil	Petroleum expl./ref./dist.	2,583.1	33,736.3
14	Cathay Pacific Airways	Hong Kong, China	Transportation	2,555.0	79,968.0
15	Samsung Electronics	Republic of Korea	Electronics	n.a.	25,837.0
16	New World Development	Hong Kong, China	Hotel/Construction	2,321.2	12,413.5
17	Hyundai Engineering & Construction Co.	Republic of Korea	Engineering/Construction	2,287.0	8,404.0
18	LG Electronics	Republic of Korea	Electronics	2,083.2	16,862.1
19	Petronas Nasional Berhad	Malaysia	Petroleum expl./ref./dist.	1,876.8	23,219.9
20	Citic Pacific Ltd.	Hong Kong, China	Trading/dist./Motor Vehicles/Supplies	1,678.6	6,456.3
21	Compania Vale do Rio Doce	Brazil	Mining	1,599.0	17,894.0
22	China Shougang Group	China	Diversified/Metals	1,582.6	66,630.0
23	Singapore Airlines	Singapore	Transportation	1,574.0	8,584.4
24	Hutchinson Whampoa	Hong Kong, China	Diversified	n.a.	8,174.0
25	Panamerican Beverages	Manila/Panama	Beverages	1,436.0	1,705.0
26	Guangdong Investment	Hong Kong, China	Miscellaneous	1,392.9	2,316.4
27	Fraser & Neave Limited	Singapore	Beverages	1,357.0	4,532.0
28	Orient Overseas Intern.	Hong Kong, China	Transportation	1,255.8	1,306.1
29	Dairy Farm International	Hong Kong, China	Retailers	n.a.	3,124.0
30	Comp. Cervejaria Brahma	Brazil	Beverages	985.6	3,699.8

ตารางที่ 5-5 รายชื่อบรรษัทข้ามชาติ (ต่อ)

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

ลำดับ ที่	บริษัท	ประเทศ	ประเภทอุตสาหกรรม	สินทรัพย์	
				ต่างชาติ	รวม
31	South African Breweries	South Africa	Beverages/Hotels	959.0	5,271.0
32	Tatung Co.	Taiwan Province of China	Electrical Equipment	n.a.	3,652.0
33	San Miguel Corporation	Philippines	Beverages	903.1	3,761.6
34	Keppel Corporation	Singapore	Diversified	887.8	13,478.5
35	China National Metals & Minerals Import & Export Corp.	China	Diversified/Trading	884.6	2,388.1
36	Sime Darby Berhas	Malaysia	Diversified	833.0	10,611.0
37	Dong-Ah construction Ind.	Republic of Korea	Construction	n.a.	5,120.0
38	Wing On Company	Hong Kong, China	Retailers	804.0	1,591.5
39	Reliance Industries	India	Chemicals	801.7	5,440.0
40	Sadia Concordia Brazil	Brazil	Food	626.0	2,123.0
41	Hongkong And Shanghai Hotels	Hong Kong, China	Hotel/Property	625.0	3,523.0
42	Souza Cruz S.A.	Brazil	Diversified	609.4	2,198.8
43	Compania de Petroleos de Chile	Chile	Petroleum expl./ref./dist.	602.0	5,705.0
44	Malaysian Airline Berhad	Malaysia	Transportation	559.0	5,294.3
45	Gruma S.A. de C.V.	Mexico	Food	552.0	1,557.0
46	Barlow Limited	South Africa	Diversified	522.2	2,136.8
47	Vitro S.A.	Mexico	Miscellaneous	477.0	3,386.0
48	Bavaria S.A.	Colombia	Beverages	472.0	67,466.0
49	Empresas CMPC S.A.	Chile	Pulp & Paper	390.9	2,891.0
50	Plate Glass & Shatterprufe Ind.	South Africa	Building Automotive & Furniture	372.0	758.5

ที่มา : World Investment Report 1998

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ชัดว่า บรรษัทข้ามชาติใหญ่ที่สุด 100 อันดับแรกของโลก และบรรษัทข้ามชาติใหญ่ที่สุด 50 อันดับแรกจากประเทศกำลังพัฒนา ต่างกำลังเพิ่มความเป็นบรรษัทข้ามชาติ (Transnationalization) มาอย่างต่อเนื่อง ในแท่งของมูลค่าสินทรัพย์ (foreign assets) ยอดขาย (foreign sales) และการจ้างงาน (foreign employment) ของบริษัทในเครือ ของบรรษัทข้ามชาติในต่างประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ มีสัญญาณบ่งชี้ว่าบทบาทของบรรษัทข้ามชาติจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น อันเป็นผลมาจากการณ์และภาวะตกด้ำทาง

เศรษฐกิจในเอเชียครั้งนี้ ซึ่งได้สร้างปัจจัยประการที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนของต่างชาติ อาทิ ความต้องการเงินทุน นโยบายเปิดเสรีในการควบคุมกิจการ การลดจำนวนหนี้อกรายก เก็บข้อมูลการดำเนินการ รวมถึงการเพิ่มแรงจูงใจในการลงทุนอีกด้วย

9. การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย

ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชียก็ตาม แต่เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเอเชียยังคงเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2540 แม้ว่าสัดส่วนของเอเชียในการรองรับการลงทุนในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาได้ลดลงอย่างต่อเนื่องโดยได้ลดลงจาก ร้อยละ 63.6 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 58.3 ในปี 2540 ถ้าพิจารณาลึกลงไปอีกจะพบว่ามีเงินลงทุนจากต่างประเทศในแหล่งเข้า-จีนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของเงินลงทุนจากต่างประเทศในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย

ตารางที่ 5-6 การกระจายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทยกำลังพัฒนาในอเมริกา

	พ.ศ. 2535		พ.ศ. 2536		พ.ศ. 2537		พ.ศ. 2538		พ.ศ. 2539		พ.ศ. 2540	
	ส้าน US\$	ส่วน แบ่ง										
กรุงเทพฯ	27,683	100.0%	47,348	100.0%	58,265	100.0%	66,571	100.0%	77,624	100.0%	82,411	100.0%
เชียงใหม่	11,156	40.3%	27,515	58.1%	33,787	58.0%	35,849	53.9%	40,800	52.6%	45,300	55.0%
อินเดีย	233	0.8%	574	1.2%	973	1.7%	1,964	3.0%	2,382	3.1%	3,264	4.0%
อินโดนีเซีย	1,777	6.4%	2,004	4.2%	2,109	3.6%	4,348	6.5%	6,194	8.0%	5,350	6.5%
มาเลเซีย	727	2.6%	588	1.2%	809	1.4%	1,776	2.7%	2,325	3.0%	2,341	2.8%
ฟิลิปปินส์	5,183	18.7%	5,006	10.6%	4,342	7.5%	4,132	6.2%	4,672	6.0%	3,754	4.6%
ไทย	2,114	7.6%	1,804	3.8%	1,322	2.3%	2,002	3.0%	2,268	2.9%	3,600	4.4%
เวียดนาม	385	1.4%	523	1.1%	742	1.3%	2,000	3.0%	2,156	2.8%	1,200	1.5%
อื่นๆ	5,880	21.2%	8,096	17.1%	12,590	21.6%	13,041	19.6%	15,307	19.7%	16,349	19.8%

ที่มา : UNCTAD

สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยที่ประสบวิกฤตทางเศรษฐกิจในเชิงมั่นคงฯ พบว่า เงินทุนระยะสั้นคือเงินกู้จากต่างประเทศของธนาคารและเงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ที่เคยในล เข้าสู่ประเทศไทยอาเซียน 4 ประเทศและเกณฑ์ได้เป็นจำนวนมหาศาลได้ลดลงอย่างรวดเร็ว อย่างไร ก็ตีภาวะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของบางประเทศในช่องที่ผ่านมาอยังคงดีอยู่โดยเฉพาะ เกณฑ์ได้แก่ไทย เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศไทยอีก ๑ ในปี ๒๕๔๐ ยังคงอยู่ใน ระดับใกล้เคียงกับปี ๒๕๓๙ โดยลดลงเพียงเล็กน้อย แต่ในปี ๒๕๔๑ ได้ลดลงถึงร้อยละ ๑๒ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยในปีนี้เรียมว่าเงินทุนในลอดอกมากกว่าแหล่งเงินทุนได้รับการสนับสนุนตั้งแต่ปี 2517 ส่วนประเทศไทยและกาหลีได้นักลงทุนโดยตรงเพิ่มขึ้นมากเป็นประวัติการณ์

ตารางที่ 5-7 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน 4 ประเทศและกาหลีได้ปี พ.ศ. 2533-2541

หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ

ประเทศ	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (ข้อมูลจากศูนย์การซื้อขายเงิน)							
อินโดนีเซีย	1.8	2	2.1	4.3	6.2	4.7	-1.3
เกาหลี	0.7	0.6	0.8	1.8	2.3	2.8	5.1
มาเลเซีย	5.2	5	4.3	4.1	5.1	5.1	3.6 ¹
ฟิลิปปินส์	0.2	1.2	1.6	1.5	1.5	1.1	1.0 ¹
ไทย	2.1	1.8	1.3	2	2.3	3.7	7.0
รวม	10	10.6	10.2	13.7	17.5	17.5	15.4
เอเซียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกเฉียงใต้	27.7	47.4	55.4	65.5	77.6	n.a.	n.a.
จีน	11.2	27.5	33.8	35.8	40.8	n.a.	n.a.
สัดส่วนของ 5 ประเทศที่ได้รับผลกระทบในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (%)	36.2	22.5	18.4	21	21.9	n.a.	n.a.

ที่มา : UNCTAD, FSI/TNC database

¹ตัวเลขประมาณการ ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2542

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในไทย นับตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยตั้งแต่กลางปี 2540 เป็นต้นมา พบว่านักลงทุนต่างชาติยังคงมีความสนใจลงทุนในประเทศไทย โดยจากการเก็บสถิติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) พบว่า จำนวนโครงการลงทุนที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมทั้งสิ้นในปี 2541 ลดลงร้อยละ 22.6 โดยในจำนวนนี้มีโครงการลงทุนที่มีต่างชาติร่วมถือหุ้นด้วย 551 โครงการ โดยลดลงเพียงร้อยละ 4.5 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2540

ตารางที่ 5-8 โครงการลงทุนจากต่างชาติที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในช่วง

ปี พ.ศ. 2538-2541

	2538	2539	2540	2541
จำนวนโครงการลงทุน	1,205	974	920	713
มูลค่าการลงทุน (ล้านบาท)	586,043.5	529,428.3	482,892.3	303,386.0
จำนวนโครงการลงทุนจากต่างประเทศ	621	545	577	551
มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ (ล้านบาท)	414,526.1	355,862.9	333,250.5	272,528.4
การถือหุ้น				
- ต่างชาติ 100% (จำนวนโครงการ)	137	145	199	216
- ต่างชาติ 100% (มูลค่าการลงทุน : ล้านบาท)	36,890.9	75,793.6	40,003.9	82,191.9
- ไทย 100% (จำนวนโครงการ)	584	429	343	162
- ไทย 100% (มูลค่าการลงทุน : ล้านบาท)	171,517.4	173,565.5	149,641.8	30,857.6
- โครงการร่วมทุน (จำนวนโครงการ)	484	400	378	335
- โครงการร่วมทุน (มูลค่าการลงทุน : ล้านบาท)	377,635.1	279,069.3	293,246.5	190,336.5

ที่มา : BOI (ข้อมูล ณ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2542)

สำหรับในชั้นของการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุน จำนวนโครงการลงทุนจากต่างประเทศในปี 2541 ลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า โดยมีจำนวน 551 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 77 ของจำนวนโครงการที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนทั้งหมด ซึ่งลดลงร้อยละ 4.5 จากปี 2540 โดยมีมูลค่าเงินลงทุน 272,528 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 89.8 ของเงินลงทุนของจำนวนโครงการที่ได้รับการอนุมัติทั้งหมด และลดลงร้อยละ 18.2 จากปี 2540 ในส่วนของการถือหุ้นต่างชาตินั้น โครงการลงทุนที่มีต่างชาติถือหุ้นในชั้นอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในเชิงของจำนวนโครงการและเงินลงทุน โดยในปี 2541 จำนวนโครงการที่ต่างชาติถือหุ้นทั้งสิ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.5 ขณะที่มูลค่าเงินลงทุนเพิ่มขึ้นจากปี 2540 ถึงร้อยละ 105.5

สำหรับโครงการที่ได้รับการอนุมัติการส่งเสริมการลงทุนในปี 2541 ที่มีขนาดลงทุนตั้งแต่ 10,000 ล้านบาทขึ้นไปมีจำนวน 5 โครงการ และมีมูลค่าการลงทุน 131,981.6 ล้านบาท โดยโครงการขนาดใหญ่ที่สำคัญได้แก่ โครงการผลิตเยื่อกระดาษและ Black Liquor โครงการผลิตพลาสติกไฟฟ้า โครงการผลิต Hard Disc Drive ฯลฯ และจากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่สำรวจบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่มีต่างชาติถือหุ้นอย่าง

น้อยร้อยละ 10 พบร่วม แม้ว่าไทยจะแข็งกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจก้าวตาม แต่ผลการประกอบการของบริษัทต่างชาติส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากปี 2540 ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงมากในปี 2541 จึงส่งผลให้รายได้จากการส่งออกเพิ่มขึ้น และหากพิจารณาถึงผลกำไร-ขาดทุนของบริษัทพบว่าในปี 2541 กว่าครึ่งหนึ่งของบริษัทยังมีกำไร

**ตารางที่ 5-9 แสดงผลกำไร-ขาดทุนของบริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2541
(แยกรายสาขา)**

สาขา	จำนวน บริษัททั้งหมด ที่ตอบแบบ สอบถาม	บริษัท ที่มีกำไร	ร้อยละของ บริษัททั้งหมด ที่ตอบแบบ สอบถาม	บริษัท ที่ขาดทุน	ร้อยละของ บริษัททั้งหมด ที่ตอบแบบ สอบถาม
เกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตร	25	20	80.0	2	8.0
แร่ โลหะและเชร์มิกส์	10	4	40.1	6	60.0
อุตสาหกรรมเบา	54	31	57.4	10	18.5
ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและ อุปกรณ์	91	35	38.5	42	46.2
อิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้า	94	55	58.5	19	20.2
เคมีภัณฑ์ กระดาษ และพลาสติก (รวมผลิตภัณฑ์พลาสติก)	53	30	56.6	20	37.7
บริการและสาธารณูปโภค	12	4	33.3	2	16.7
รวม	339	179	52.8	101	29.8

ที่มา : จากการสำรวจ BOI เมื่อวันที่ 11 ม.ค. 42 – 31 มี.ค. 42

จากการสำรวจพบว่าสาขาที่มีกำไรในสัดส่วนที่สูง ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมเคมี กระดาษ พลาสติก ส่วนบริษัทที่ขาดทุนนั้นมีสัดส่วนเป็น 1 ใน 3 ของบริษัททั้งหมด โดยสาขานี้ได้รับผลกระทบบุนwareที่สุดคือแร่ โลหะและเชร์มิกส์ (รวมวัสดุก่อสร้าง) ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ขั้นสูงต้องพึ่งพาตลาดในประเทศเป็นหลัก

1. Brooke and Remmers, The Strategy of Multinational Enterprise: Organization and Finance, London : Longman, 1970, pp.5.
2. Sweezy and Magdoff, The Dynamics of U.S. Capitalism, New York : Monthly Review Press, 1972, pp. 130.
3. Hood and Young, The Economics of Multinational Enterprise, London : Longman, 1979, pp. 3.
4. กฤษ ภูริสินธิร์, เศรษฐศาสตร์ท่องเที่ยวในไทย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทประชาชน จำกัด, 2535, หน้า 121.
5. UNCTAD-United Nations Conference on Trade and Development (การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและพัฒนา) จัดตั้งโดยองค์การสหประชาชาติเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศด้อยพัฒนาที่มีรายได้ต่ำ (มีรายได้ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวต่ากว่า 600 долลาร์สหรัฐ ต่อปี) โดยตั้งเป้าหมายว่าจะเร่งรัดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ให้ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี โดยจะให้ความช่วยเหลืออยู่ในรูปของเงินทุนและอื่น ๆ ตลอดจนส่งเสริมการค้า UNCTAD ได้มีการประชุมครั้งแรกที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อ ค.ศ. 1964
6. TNC_s : Transnational Countries เป็นประเภทหนึ่งของบริษัทข้ามชาติ
7. FDI : Foreign Direct Investment หรือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ
8. ข้อจำกัดการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่
 - การกำหนดบัญชีประเทกธุรกิจต้องห้ามสำหรับต่างชาติ (negative list)
 - การกำหนดสัดส่วนความเป็นเจ้าของ
 - การขออนุญาตเพื่อการลงทุนในบางสาขา
 - การกำหนดเงื่อนไขในการลงทุนและดำเนินธุรกิจ
 - การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา
 - การควบคุมการลงทุนภายใต้กฎหมายต่างประเทศ (outward FDI)
9. ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน สุวนัย กรณลักษณ์, ทฤษฎีบริษัทข้ามชาติ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532, หน้า 35.